

N:o 14.

Ank. till Riksd. Kansli den 4 Maj 1878, kl. 5 e. m.

Första Kammarens Första Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 7, angående underdånig skrifvelse rörande utgifvande af en aflöningsstatistik för riket.

Inom Andra Kammaran har Herr *Ola Anderson* i motion N:o 154 föreslagit, att Riksdagen, på sätt han närmare antydt, måtte i underdånighet anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes anbefalla Statistiska Centralbyrån att utgifva en fullständig och specifik aflöningsstatistik för hela riket samt bemyndiga samma embetsverk att från alla vederbörande infordra härför erforderliga uppgifter.

Efter behandling af vederbörligt Utskott har detta förslag vid föredragning inom Andra Kammaran vunnit dess understöd och Kammaran i anledning deraf beslutat:

att Riksdagen anhåller, att Kongl. Maj:t täcktes dels åt Statistiska Centralbyrån uppdraga utarbetande af en fullständig aflönings- och, i mån så lämpligen ske kan, pensionsstatistik för hela den offentliga förvaltningen, dels taga i öfvervägande huruvida de väsentligaste hithörande uppgifter framdeles må kunna årligen meddelas i statskalendern.

Detta beslut har i enlighet med 63 § Riksdagsordningen blifvit delgifvet Första Kammaran, som för ämnets vidare utredning hänvisat det till dess Första Tillfälliga Utskott.

Då alla aflöningsförmåner och pensioner, som utgå till så väl statens som kommunernas tjenstemän, äro af vederbörande myndigheter fastställda, saknas alltså hvarken för Regering eller Riksdag utväg att erhålla kunskap om hvad för tillfället skulle önskas upplyst rörande den ena eller andra gruppen af sådana tjenstemän. Hvad som med motionen afsetts måste alltså förutsättas vara önskan att erhålla tillgång

Bih. till Riksd. Prot. 1878. 8 Saml. 2 Afd. 1 Band. 11 Häft.

till en från alla källor samlad fullständig öfversigt, som skulle kunna bereda lättadt tillfälle till jemförelser mellan aflöningsbeloppen. Om nu dylika jemförelser skola leda till rättvisa och verkligt gagn måste flera fordringar fyllas. Alla de särskilda slag af tjänstebefattningar, genom hvilka innehafvaren förbundet sig att ställa sin tid och arbetskraft till statens eller kommunens förfogande mot bestämd ansvarighet för sin verksamhet och aftalad ersättning därför, böra alltså medtagas till jemförelse. Härvid bör göras skilnad mellan befattning, hvars fortfarande innehafvande är tryggadt genom fullmakt och sådan som endast afser behaglig tid; mellan de kvalifikationer, som för befattningars erhållande fordras, och som än äro så ringa att tjänst kan redan vid tidig ålder ernås, än åter förutsätta ett för nödig utbildning under lång tid nedlagdt stort kapital, så att tjänsten först vid mera framskriden ålder kan sökas, och den till pension berättigande tjänsteåldern sannolikt ej uppnås förr än all arbetskraft är bruten. Vidare böra afses alla de olika egenskaper och den större eller mindre tidsuppföring m. m., på hvilka olika embeten och befattningar ställa kraf, och det större eller mindre tillfälle till biförtjänst som de kunna lemna. Derest alla aflönningar utginge i penningar till bestämdt årligt belopp, skulle den föreslagna redogörelsen betydligt underlättas, om ock penningens olika värde på olika orter dervid ej finge förbises, men då aflöningsförmånerna till så stor del kunna utgöras af ersättning för tillfälligt ökade göromål och dessutom bestå i naturaförmåner, måste stora svårigheter uppstå för en rättvis uppskattning af dessa senare. Dessa här antydda förhållanden torde redan vara tillräckliga att motväga den föreställning, att man genom den föreslagna statistiska redogörelsen lätt och snart skulle kunna komma till en öfversigt, som beredde möjlighet af rättvis jemförelse. Men å andra sidan kan ock här såsom i andra fall gälla: att början är halva arbetet, om man nemligen vill uthålla med arbetet till dess svårigheterna efter hand besegrats. Beträktad såsom en sådan början har förslaget alltså sin goda sida, om deruti äfven får anses ingå förutsättningen, att man låter erfarenheten afgöra i hvad mån man kan ernå fullständighet och ej redan nu vill omfatta allt.

För alla de civila och militära embeten och tjänster, hvilkas ordinarie löner äro af riksstat bestämda, skulle man kunna vinna en källa till upplysning, om, såsom t. ex. i Preussen, åt den offentliggjorda riksstaten gäfves dertill erforderlig omfattning, så att äfven boställslägenhet upptoges. I afseende på presterskapets löner torde efter den snart slutade regleringen af dem källa för en öfversigtlig framställning kunna framdeles beredas i Kongl. Ecklesiastik-departementet. Samma departement torde ock i afseende på de för undervisningsväsendet utgående aflönningar hafva tillgång till viktiga upplysningar.

Åt den kommunala finansstatistiken, som af Statistiska Centralbyrån tills vidare bearbetas, torde ock kunna beredas den större utförlighet, att specifikation af de kommunala tjänstemännens aflöning kunde lemnas i sammanhang med den öfriga hithörande redogörelsen.

En pröfning, i hvad mån upplysning åtminstone delvis skulle kunna vinnas genom begagnande af här antydda källor och utvägar, torde väl böra föregå en åtgärd, hvars omfattning kan blifva så vidsträckt att svårigheterna och kostnaderna blifva betydliga.

Beträffande pensions- och indragningsstaterna torde väl ej kunna ifrågasättas en specifikation af de personer som på dessa stater åtnjuta lön eller pension, utan försök får göras att så vidt möjligt är gruppera dem efter vissa klasser, och der sådant ej kan ske, bör hvarje pensionstagare upptagas särskildt.

De här ofvan antydda hjälpmedlen för tillvägbringande af en aflönings- och pensionsstatistik få dock ingalunda öfverskattas med hänsyn till sin användbarhet såsom underlag för ett arbete, på hvilket sådana anspråk böra ställas som på det nu ifrågavarande. Dessa hjälpmedel torde nemligen hufvudsakligen endast kunna användas såsom vägledning för uppgifter, som måste infordras för hvar enda tjänstefattning och så vidt möjligt noggrant prövas innan de begagnas. Ett arbete af sådant omfång fordrar både tid och kostnad och synes vara alldeles oförenligt med Statistiska Centralbyråns öfriga åligganden, med mindre dertill nödiga medel beredas. Ju större omfattning man åt arbetet vill gifva, desto längre tid erfordras innan man kan hoppas dess offentliggörande och motse det utslag af pröfningen, som bör afgöra i hvad mån ändamålet vunnits eller kan genom fortsättning vinnas. Af sådan anledning torde väl ock vara rådligast att, på sätt som föreslagits, göra början ensamt med Statens, Riksdagens och de kommunala tjänstemännens löner.

Så framt man ej förutsätter årliga förändringar af tjänstemäns löner synas årliga redogörelser blott leda till öfverflödigt kostnad. Den periodicitet som för dessa redogörelsers offentliggörande är lämpligt torde bäst bestännas af erfarenheten om behof och ej för närvarande böra blifva föremål för något beslut.

Om årligt offentliggörande ej är behöfligt, synes ock redan af detta skäl Statskalendern dertill ej kunna ifrågasättas. Härvid får ej heller förbises att Statskalendern icke upptager och svårligen skulle kunna upptaga en mängd tjänstemän, hvilkas löner dock borde ingå i den föreslagna redogörelsen. Statskalenderns omfång kan ej heller sedan det under sista decennierna så betydligt utvidgats, ytterligare ökas utan en motsvarande prisförhöjning, som kan blifva betänkelig. För pensionstagare efter nedlagd tjänst kan Statskalendern dessutom ej lemna plats.

Utskottet, som ingalunda underkänner vigten af den ifrågasatta statistiska redogörelsen, finner dock af anförda och flera skäl dess ändamålsenliga tillvägbringande förutsätta en så omfattande pröfning, att Utskottet, utan att ingå i några detaljer rörande omfång, vilkor och sätt för dess utarbetande och offentliggörande m. m., hemställer att Första Kammarerna ville besluta:

att Riksdagen i underdånig skrifvelse anhölle, det tacktes Kongl. Maj:t, så snart ske kan, låta vidtaga de åtgärder, som må anses påkallade, för utarbetande och offentliggörande af en full-

ständig aflönings- och pensionsstatistik för hela den offentliga förvaltningen.

Stockholm den 4 Maj 1878.

På Utskottets vägnar:

Fr. von Strokirch.

Herr Friherre *Klinckowström* anhåller få antecknadt, att han godkänner beslutet, men ej alla deri förekommande vidlyftiga och onödiga motiv.